

Základní škola a Mateřská škola, Hradec Králové – Svobodné Dvory, Spojovací 66	
Školní poradenské pracoviště	
Školní metodik prevence	
PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE na období 2019–2023	
Číslo přílohy:	4
Číslo dokumentu:	018_Preventivní program
Vypracovala:	Mgr. Hana Šebestová
Schválil:	Mgr. Pavel Balda
Dne:	1. 9. 2019

Obsah:

1 Charakteristika školy

2 Dotazníková šetření

3 Cíle

4 Preventivní tým

5 Metody a formy výuky

6 Specifická primární prevence: cíle

7 Nespecifická primární prevence: volnočasové aktivity

Školní preventivní strategie je dlouhodobým preventivním programem. Je v souladu se Školním vzdělávacím program a Preventivním programem. Definuje dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé cíle. Je naplánována tak, aby mohla být řádně uskutečňována. Přizpůsobuje se kulturním, sociálním či politickým okolnostem i struktuře školy.

1 Charakteristika školy

Jsmе základní školou s právní subjektivitou. Pracujeme podle ŠVP ZV ZŠ Svobodné Dvory

Škola sídlí na okraji městské části Svobodné Dvory. Je centrem společenského dění. Pravidelně se zde schází komise místní samosprávy, konají se zde volby a setkání s vrcholnými představiteli města. Škola je organizátorem kulturních akcí v rámci různých tradic a výročí.

2 Dotazníková šetření

K posouzení problematiky slouží i dotazníková šetření.

Scio – Mapa školy

Tento projekt řeší detailně oblast klimatu školy. Nástrojem pro hodnocení je anonymní dotazníkové šetření mezi žáky, učiteli a rodiči, které poskytuje školám informace o vztazích, názorech, postojích a přáních všech aktérů vzdělávacího procesu. Dotazníkové šetření přispívá k obrazu školy jako instituce dbající o otevřenou komunikaci. Dotazníkové šetření Mapa školy se uskutečnilo v lednu 2017.

Počet respondentů	Naše škola
Žáci 1. stupně	159
Žáci 2. stupně	94
Učitelé	21
Rodiče	252
Provozní zaměstnanci	5
Celkový počet respondentů	531

Klima školního prostředí (atmosféra a prostředí školy)

Na kvalitu vzdělání a výchovu žáků má značný vliv to, jestli žáci do školy chodí rádi, těší se do ní nebo jestli se v ní dobře cítí. Klima školy v sobě zahrnuje více složek, např. obrátit se v případě potřeby o pomoc na učitele, mít ve škole kamarády.

Hodnocení nejmenších žáků, tj. **na 1. stupni**, ukazuje, že **školní atmosféra je pozitivní**. Dali jí 2,89 b. ze 3 možných. Škola výsledkem předstihla 89 % sledovaných škol.

Žáci na 2. stupni atmosféru hodnotí pozitivně. Hodnotili ji 3,28 bodů ze 4 možných. Škola výsledkem předstihla 86% sledovaných škol.

Z pohledu **učitelů** je školní **atmosféra** na naší škole lepší než na 69 % ostatních škol. Učitelé ji hodnotí **pozitivně** a dali jí 3,6 bodů ze 4 možných.

Nemalý vliv na vzájemné vztahy mezi žáky a učiteli může mít důvěra ve férové jednání.

Žáci 2. stupně při otázce, zda „mají pocit, že s nimi učitelé jednají fér – např. drží dané slovo, splní to, co slíbí atd.“ hodnotí **důvěryhodnost svých učitelů pozitivně** a to 3,41 b. ze 4 možných. Výsledkem jsme předstihli 98 % zapojených škol.

Chování a výchova

Funkce školy nespočívá pouze v získávání znalostí či dovedností, ale také v osvojování správného a slušného chování. Zejména ve schopnostech: dodržovat pravidla či respektovat autoritu, mít zdravé sebevědomí a sebekritický pohled nebo v umění vycházet s lidmi.

Rodiče žáků hodnotí v této oblasti školu **pozitivně** a to 5,6 bodů ze 7 možných.

V porovnání s hodnocením rodičů žáků jiných škol bylo hodnocení naší školy lepší než 63% ostatních zapojených škol.

Vnější vztahy

Další významnou složkou školy jsou vnější vztahy. To znamená, jak škola komunikuje navenek, a to hlavně s rodiči. V této oblasti se může projevit zejména to, jak se k rodičům chovají učitelé, jak jsou informováni o dění ve škole.

Na základě hodnocení **rodičů** se naše škola v oblasti vnějších vztahů chová **spíše pozitivně**; rodiče škole udělili 3,29 bodů ze 4 možných.

Učitelé odpovídali na otázku „**Jak se rodiče zajímají o práci a chování svých dětí?**“ Učitelé zájem rodičů hodnotí jako dostatečný (3,25 b. ze 4 možných).

Školní nej

Žáci si nejvíce váží:

- kamarádů, spolužáků,
- akcí, které škola pořádá,
- učitelů, zajímá je, co si myslíme, jsou ochotní, trpěliví.

Rodiče si nejvíce cení:

- přístupu učitelů k žákům,
- přístupu učitelů k rodičům,
- kvality výuky.

Učitelé si nejvíce váží:

- přátelských vztahů mezi žáky a učiteli,
- dobrých vztahů mezi učiteli,
- kvality výuky.

Hlavní úkoly školy

Žáci:

- naučit se spolupracovat v kolektivu, vycházet a jednat s lidmi
- získat maximum znalostí a vědomostí
- naučit se slušně chovat

Rodiče:

- získat maximum znalostí a vědomostí
- naučit se spolupracovat v kolektivu, vycházet a jednat s lidmi
- naučit se učit se

Učitelé:

- naučit se vyhledávat a zpracovávat informace
- naučit se spolupracovat v kolektivu, vycházet a jednat s lidmi
- získat maximum znalostí a vědomostí

SWOT – analýza

ŽÁCI	
+ přednosti (silné stránky)	- nedostatky (slabé stránky)
akce, které škola pořádá	nevhodné vybavení školy (ke sportování)
kamarádi, spolužáci	kázeň některých žáků
chování učitelů k žákům (zájem, ochota, trpělivost)	velké fronty v jídelně
pozitivní atmosféra školy	
důvěra v učitele	
učitelé se snaží, aby žáky výuka bavila	

RODIČE	
+ přednosti (silné stránky)	- nedostatky (slabé stránky)
přístup učitelů k žákům	nevhodné vybavení školy (ke sportování, prostory)
přístup učitelů k rodičům	
chování žáků k sobě navzájem	
důvěra ke škole	
úroveň spolupráce školy a rodiny	
dostatečná informovanost dění ve škole	
kvalita výuky	

UČITELÉ	
+ přednosti (silné stránky)	- nedostatky (slabé stránky)
vedení školy	kázeň některých žáků
dobré vztahy mezi učiteli	nedostatek kvalitního vybavení (hřiště, prostory)
přátelská atmosféra, dobré vztahy s žáky	přístup a neochota některých žáků
zřídka se objevující negativní jevy v chování žáků	
efektivní řešení problému šikany	
zájem o děti ze strany rodičů	
kvalita výuky	
u žáků rozvoj schopnosti spolupráce, vedení diskuze a argumentace	

Příležitosti:

- možnost získat dotace z grantových projektů,
- ochota rodičů spolupracovat se školou,
- prezentace školy: projekty, webové stránky, články do novin, vývěska,
- spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou a výchovnými centry,
- vzdělávání učitelů,
- realizace Etické výchovy dle školního vzdělávacího programu,
- využívání moderních metod výuky.

Hrozby:

- nezájem sponzorů,
- nedostatek financí od zřizovatele,
- nevhodné vybavení ke sportování,
- prostory.

SORAD

Výsledky diagnostické metody SORAD jsou vodítkem k řešení a proniknutí do vztahů ve třídě, se kterou se dá poté na vzájemných vztazích pracovat. Pro žáky nenáročnou formou lze zmonitorovat vztahy ve třídním kolektivu. Výsledky dotazníku poskytují informace o vlivu (autoritě) každého jedince na ostatní členy skupiny a o jeho oblibě (sympatie).

Ve třídě se monitorují alfa jedinci, žáci tzv. „v pohodě“, na kterých lze stavět. Přizpůsobiví žáci nemají výrazné problémy, záleží však, jestli inklinují více k alfa jedincům nebo obětem. Monitorování potencionálních obětí či agresorů se z hlediska sledování znaků šikany jeví jako návod k předcházení nežádoucích jevů.

Jak je zřejmé, tato metoda může napomoci k odhalování nežádoucích jevů a šikany. Její výstupy se podílejí na jejich řešení, napomohou učitelům více proniknout do vztahů ve třídě. S výsledky je nutné pracovat velice taktně. Slouží pro práci učitele, nezveřejňují se.

3 Cíle

Primární cílové skupiny

Žáci:

- Mladší školní věk
- Starší školní věk

Pedagogičtí pracovníci

Sekundární cílové skupiny

Rodiče

Veřejnost

Definování hlavního cíle školní preventivní strategie a rozpracování dílčích kroků, které k tomuto cíli směřují:

Škola v rámci své gesce za oblast primární prevence usiluje v dlouhodobém horizontu o vytvoření a nastolení bezpečného prostředí, tj. prostředí, v němž vedení školy, třídní učitelé, metodik prevence, výchovný poradce, učitelé, naplňují kritéria daná touto strategií.

Škola bude důsledným uplatňováním preventivní strategie minimalizovat šíření sociálně rizikových jevů v prostředí školy a bude vytvářet bezpečné a přátelské klima pro všechny žáky.

a) dlouhodobé cíle:

- vést žáky ke zdravému životnímu stylu, udržovat harmonickou rovnováhu tělesného, duševního i sociálního blaha,
- vést žáky ke vzájemné pomoci a ohleduplnosti,
- vychovávat žáky ke správným hodnotám, k občanské a právní odpovědnosti (rozvoj gramotnosti finanční, mediální, informační, občanské i sociální),
- učit žáky takové znalosti a dovednosti, které budou dobře uplatnitelné v životě (zaměřit se na činnostní učení s využitím v praxi),
- škola vytvoří zcela transparentní systém pravidel, která budou ukotvená ve vnitřních dokumentech školy,

- škola přechází na nový systém komunikace s rodičem (elektronický informační systém EduPage), jde o pružnou, otevřenou a konstruktivní komunikaci s rodičem, která má posilovat roli rodiče ve výchovně vzdělávacím procesu,
- zaměření na metody a techniky formativního hodnocení a sebehodnocení,
- prosazování individuálního přístupu a diferencované výuky (žáci s SPU, žáci nadaní atd.),
- vzhledem k trhu práce se škola soustředí na motivaci k technickému vzdělávání, zdokonalovat polytechnické a IT vzdělávání
- důraz bude soustředěn taktéž na rozvoj tzv. měkkých dovedností, jako jsou např. dovednosti komunikační, asertivní jednání, kooperace, sebereflexe, kritické myšlení, obrana proti manipulaci,
- jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství bude nadále vystupovat žakovský parlament, jenž naplňuje způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot,
- podpora záměru vybudování standardního školního hřiště.

b) střednědobé cíle:

- prohlubovat spolupráci s rodiči v oblasti rizikového chování,
- rozvoj osobnosti žáků se všemi dovednostmi a schopnostmi, rozpoznat krizové chování a krizové situace, umět vhodně reagovat,
- vzdělávání pedagogů v oblasti prevence,
- vybírat efektivní programy primární prevence,
- zajištění užší spolupráce škola – ŠPZ – rodiče u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
- zajistit větší funkčnost předmětových sdružení s ohledem na prevenci,
- podpora vlastních aktivit žáků,
- zavádět do výuky efektivní výukové metody,
- zavedení oddychových zón a hracích koutků,
- zefektivnit organizaci třídnických hodin.

c) Krátkodobé cíle:

- naplňovat Preventivní program školy pro daný školní rok,
- vyhledat projevy možného výskytu rizikového chování, snažit se včasné reagovat na vzniklé situace,
- umět vyhledat a poskytnout pomoc,

www.zssvobodnedvory.cz, reditelna@zssvobodnedvory.cz, +420 495 436 033

IČ: 70886075, bankovní spojení: 27-2031280227/0100

- spolupracovat s rodiči a s dalšími institucemi,
- udržet ve škole zdravé sociální prostředí,
- nabídka volnočasových aktivit,
- podpora účasti žáků ve znalostních a sportovních soutěžích,
- práce s ICT technologiemi a upozornění na možná rizika,
- začleňování etické výchovy v rámci preventivních aktivit školy,
- aktivně vyhledat a pracovat se žáky, kteří jsou ve škole neúspěšní a zaměřit se na zlepšení prospěchu, viz Strategie předcházení školní neúspěšnosti
- efektivně pracovat s nadanými žáky.

4 Preventivní tým

Ve škole pracuje preventivní tým, který výsledky práce v této oblasti průběžně vyhodnocuje. Smyslem týmu je koordinovat preventivní činnost.

Preventivní tým:

Mgr. Pavel Balda: ředitel školy

Mgr. Hana Šebestová: výchovný poradce

školní metodik prevence rizikového chování

Mgr. Marie Kejmarová: speciální pedagog

- Žáci a rodiče využívají odborného poradenského zázemí školy (Školní poradenské pracoviště: ŠPP).
- Ve škole pracuje žakovský parlament.
Škola vystupuje jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, kde žakovský parlament naplňuje způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot. Podílí se na utváření života školy, na podpoře příznivého klimatu a bezpečného prostředí.
- Škola úzce spolupracuje s rodiči, buduje s nimi přátelský vztah založený na důvěře.
- Škola začlenila prevenci rizikových projevů chování do Školního vzdělávacího programu ZŠ Svobodné Dvory.
- Škola nabízí žákům pestrrou škálu volnočasových aktivit.
- Škola má vytvořený krizový scénář, jak řešit nepříjemné situace. Je vypracován Školní program proti šikanování.

www.zssvobodnedvory.cz, reditelna@zssvobodnedvory.cz, +420 495 436 033

IČ: 70886075, bankovní spojení: 27-2031280227/0100

- Školní metodik prevence vykonává metodické, koordinační, informační a poradenské činnosti v rámci pracovní náplně:
 - Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy.
 - Koordinace a realizace aktivit školy zaměřených na prevenci.
 - Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence forem rizikového chování.
 - Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikových projevů chování.
 - Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu.
 - Koordinace spolupráce školy s ostatními institucemi.
 - Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
 - Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence.
 - Zajišťování a předávání odborných informací v oblasti problematiky rizikových projevů chování.
 - Prezentace výsledků preventivní práce školy.
 - Vyhledávání a orientační šetření rizikových žáků.
 - Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikových projevů chování.
 - Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

5 Metody a formy výuky

Projektové vyučování

Preventivní program podporuje projektové vyučování, které rozvíjí rozumovou, dovednostní, postojovou, hodnotovou a volní složku osobnosti. Na škole mají dlouholetou tradici projekty, které u žáků podporují snahu udělat něco pro druhého, udělat mu radost a sám mít z toho dobrý pocit. Ať je to organizace Vánočních trhů, Mikulášská, či Pasování na školáka. Do projektů se snažíme zapojit i rodiče. Tyto projekty se staly součástí tradic školy. Školní rok specificky zaměřujeme na určité etické téma. Vytváříme tak cyklus projektů propojujících Etickou výchovu s průřezovými tématy.

Metody zážitkové pedagogiky, aktivizační metody

K navození příznivé atmosféry pro přijímání nových informací a uvědomění si jejich významu pro praktický život, využíváme metod běžných v zážitkové pedagogice. Jedná se o rozhovor, diskuzi, inscenační techniky, řešení problémové situace, rozvoj kritického myšlení, analýzu chyb. Osvědčují se metody asociativní i metody práce s textem (INSERT).

Další organizační formy

Podporujeme skupinovou práci a práci v komunitním kruhu. Organizujeme adaptační kurzy, lyžařské kurzy, výlety a exkurze. Své stále místo zaujímají besedy.

Zařazení Etické výchovy do školního vzdělávacího programu

Koncepce Etické výchovy jako doplňujícího vzdělávacího oboru je zařazena do oboru Výchova k občanství a Výchova ke zdraví. Největší změny a dodatky se týkají očekávaných výstupů. Z toho je zřejmé, že etické výchově je poskytnut podstatně větší časový prostor.

Etická výchova je založena na systematickém osvojování sociálních dovedností u žáků, především na základě zážitkové metody a je praktickým pedagogicko-psychologickým nástrojem, jak u žáků rozvíjet základní sociální dovednosti.

Jako výchovný poradce a zároveň školní metodik prevence oceňuji přínos etické výchovy jako jedné z neúčinnějších možností, jak předcházet rizikovým projevům chování. Vždyť cílem předmětu je vychovávat člověka ve zralou osobnost, která si je vědoma vlastní identity. Etická výchova vede žáka k toleranci, úctě k sobě i k ostatním, rozvíjí empatii, asertivitu i zdravé sebevědomí. Vede žáky ke zdravému

životnímu stylu, zdravému vztahu k ostatním i k sobě samému. Žáci s oblibou sami vymýšlejí mikropříběhy s morálním obsahem týkající se nejrůznějších oblastí. Nejčastějšími oblastmi zájmu jsou: sexuální problematika, rodinné vztahy a otázka trestu.

6 Specifická primární prevence: cíle

Specifická primární prevence je přímo zaměřena na rizikové projevy chování.

1.–3. ročník

- žáci dokážou pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti, jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- mají právní povědomí v oblasti rizikového chování

4.–5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky
- vědí, že existují zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc
- umí rozlišovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- ví na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají povědomí o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrasování aj.), je protiprávní

6.–9. ročník

- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným způsobem
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- umí chápat zdraví ve smyslu holistickém, ve složce fyzické, duchovní, sociální
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokážou komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

7 Nespecifická primární prevence: volnočasové aktivity

V rámci nespecifické primární prevence, do které se řadí veškeré aktivity umožňující rozvoj harmonické osobnosti, včetně možnosti rozvíjení nadání, zájmů, pohybových a sportovních aktivit, prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času škola nabízí tyto kroužky: výtvarné činnosti, sportovní hry, aerobik, hra na flétnu, divadelní klub, vaření, psaní všemi deseti.

Žáci rozvíjejí pohybové schopnosti a dovednosti. Zdokonalují manuální zručnost, trpělivost, pečlivost. Pracují s netradičními materiály, využívají rozmanité techniky, jako je drátkování nebo ubrousková technika. Učí se spolupracovat v týmu prostřednictvím dělby práce a zodpovědnosti za společné dílo. Jsou vedeni ke zdravému životnímu stylu a k osvojování pozitivního sociálního chování.

Dlouholetou tradici má Klub předškolák. Cílem tohoto projektu je snaha o vytvoření adaptačního režimu pro děti, které v příštím školním roce nastoupí do školy. Do tohoto projektu jsou zapojeni i rodiče.

Volnočasové aktivity jsou podporovány grantovou politikou. Získaných finančních prostředků škola využila k nákupu sportovních potřeb, pracovních pomůcek a materiálů.